

Поштарина плаћена у готову.
31 децембар 1923.

ЦЕНА 3 ДИНАРА

Излази сваког понедељника.
Година I. број 7.

COMEDIA

Часопис за позориште, музику и филм.

Уредници: Н. Трајковић и М. Световски. Власник за Издавачко Удружење
„Илустрација“ Иван Зринђ, директор „Илустрованог Листа“.

»Pelleas i Melisanda« u Zagrebu

Foto Tonka, Zagreb

III чин, 1. слика опере „Пелеас и Мелисанде“. На сцени су: „Пелеас (г. Книтл) и Ме-
лисанде (г-ђа Маја до Строци). — III čin, 1. slika opere „Pelleas i Melisanda“. Na sceni
su: Pelleas (g. Knitl) i Melisanda (g-đa Maja de Strozz).

Pelleas i Melisanda од Дебисиа, у Загребу

Истодобно, кад у Београду г. Стев. Христић помоћник директора Опера изводи Дебисијеву симфониску музику и први пут приказује *L' apres — midi d'un faune u Iberia*; г. Петар Коњовић, директор опере у Загребу, даје ово епохално музичко дело. Целокупна загребачка штампа похвалила је не само интенцију г. Коњовића него и изврсну интерпретацију али је истакла недовољну загрејаност ког публике за Дебисијев стил. Тим поводом Загребачке „Novosti“ карактеристично приказују премијеру овим речима:

У сrijedu 12. o. mj. izvedena je prvi puta u našoj operi lirska drama Maeterlinck - Debussv-a „Pelleas i Melisanda“. Profinjena muzika Debussy-a nije mogla publiku oduševiti u onoj mjeri, da bi spontanim pljeskom dala oduška svojim osjećajima. Umornost morala je uslijediti na koncu opere tako, da na svršetku nijesu umjetnici trebali ni jedamputa doći pred zastor. Izvedba ovog djela tražila je van-

Г. Петар Коњовић, директор Опера. — G. Petar Konjović, direktor Opere.

redan studij, silni napor sviju energija, pa je poznato, da se ovo djelo

I чин, 1. слика. У шуми. На сцени Голанд (г. Крижај) и Мелисанда (г-ђа Маја де Строци). — I čin, 1. slika. U šumi. Na sceni Goland (g. Križaj) i Melisanda (gđa Maja de Strozi).

III чин, 4. слика. Голанд (г. Крижај) и Внолд (г-ђа Траутнер—Крижај). — III čin, 4. slika. Goland (g. Križaj) i Vnold (g-đa Trautner—Križaj).

pripravlja dvije godine, da je za nj upotrebljeno gotovo 70 pokusa. Kolikogod se naša opera može podićiti, da je i ona jedna od onih rijetkih, koje su se odvažile na izvedbu „Pelleasa“, to ipak ta izvedba ne znači drugo, do li jedan apartni pokušaj, jer „Pelleas“ moći će se održati u Zagrebu na repertoaru baš tako malo, kao drugdje. Siroka masa, teatarska publika, ne može

II чин, 1. слика. Фонтана. На сцени Мелисанда и Пелеас. — II čin, 1. slika. Fontana Na sceni Melisanda i Peleas

slijediti mirnu Debussyevu muziku, koja jest i koja će ostati muzika intelektualaca. Nije dosta, da se samo pojedinci mogu zagrejati za jednu stvar, jer то још не дaje komadu životnu sposobnost, а nije ni dosta, što malobrojna skroz muzikalna publika može shvatiti Debussyeve tendencije. Prema tome se je a priori znalo, da se ta opera neće moći uzdržati, па се nameće pitanje, да ли је за нас и за наше prilike postojala jedna unutarnja, umjetnička potreba, да се izvede Pelleas. Наše je mnjenje, да у наšoj operi још mnogo тога manjka i da postoje preće potrebe nego li rješavanja raznih problema. Dugi i naporni studij, koji je upotrebljen za izvedbu, mogao se izrabiti за dalju izgradnju slavenskog, a i domaćeg repertoara, што би за нас било од куд и камо веће важности. Баš као што своје добно нijesmo mogli shvatiti potrebu, да се je izveo Wagnerov „Parsifal“, ne možemo to ni ovaj puta с Pelleasom.

Govoreći dalje о самoj izvedbi Pelleasa, moramo odmah istaknuti da je polučen veliki umjetnički uspjeh. Gosp. direktor Konjović studirao je sa svojim ljudima toliko tu tešku partituru, da se je dugotrajni, ozbiljni studij i rad osjećao na svakom mjestu izvedbe. G. Konjović postigao je с Pelleasom nesum-

njivo, da riješi vrlo tešku zadaču. Križaj kao Goland stvorio je van-svojim je finim, nježnim sviranjem najviše doprinio umjetničkom uspjehu večeri. Od solista ističemo u prvoj redu gdju. Maju de Strozzi, koja je s Melisandom stvorila svoju najbolju partiju. Glas gdje Strozzi upravo je stvoren za Melisandu, a protančani umjetnički ukus, duboko shvaćanje, poezija u izražaju, jedna skroz pržinjena igra, puna osjećaja i uvjerljivosti, doprijeli su, da je gdje Strozzi kao gdje Ožegović i Trautner, Melisanda postigla svoj najveći umjetnički uspjeh. G. Knittl kao Pelleas uložio je veliki mar i trud u tu ulogu, njegova muzikalnost morala mu je pomoći, da nadoknadi ono, što je manjkalo njegovome Felleasu: poezija, uvjerenje. Gosp.

Režiju vodio je g. dr. Gavella, kao scenograf fungirao je g. prof. Ljuba Babić. U duhu impresionističke Debussyeve muzike.

M. G.

I čin, 2. slika. Soba u dvoru. Na sceni Ženobieva (g-đa Ožegović) i Peleas. — I čin, 2. slika. Soba u dvoru. Na sceni Ženevieve (g-đa Ožegović) i Peleas.

ОГЛАШУЈ У „СОМОЕДИ“.

Јубилеј »Љубавног писма«

Велика и сасвим неочекивана жалост за изгубљеним великаном глуме, Пером Добриновићем, омела је једну јубиларну представу »Љубавног писма«, са којом је требало да се прослави свечано, пола века једне наше, домаће коме дије.

Кости Трифковићу, грађанину Н. Сада, и драматичару од неоспорне вредности, садањи Нови Сад хтео је да укаже све посмртне почести и да манифестије захвално за незаборављена дела позоришна. Сасвим искрено се прихватила цела прослава. Позориште је било као никада, распродато до последњег могућег места за стање, грађанство се било одазвало помену у цркви и прекади писчевог гроба.

По подне, отворена је била свечана Академија у већници магистрата са врло саслушаним и одобраваним говором г. Ристе Одавића, начелника Уметничког Одељења. Г. Одавић је овом приликом

Споменик Косте Трифковића, књижевника, на новосадском гробљу. — Spomenik Koste Trifkovića na novosadskom groblju.

После помена на гробу. Представници државе и књижевности одају последњу пошту.

контакта са прошлошћу, јер само је свој састав о Трифковићу и тако, надовезујући се на прошлост, приказ учитеља из »Школског ми можемо у том континуитету Надзорника«. Ученик Трг. Академије, г. Милан Бајић, приказао је Трифковића као драматичара. Само на те, дубоке националне свести, можемо засновати све наде у бољу будућност.

Затим је говорио г. Врховац, председник »Матице«, наглашујући значај Косте Трифковића за српску књињевност.

Омладина је такође говорила. Од стране држ. Жен. Гимназије, читала је свој састав о Трифковићу, г ца Р. Захарић; г. Марко Балабушић, матурант, читao је уз приказ Трифковића, као војвођанског драматурга, и дијалог двају морала се одложити.

Пера Добриновић је умро

Пера Добриновић, у првој својој улози, шегрт Мише у „Чизмару као вампир“.

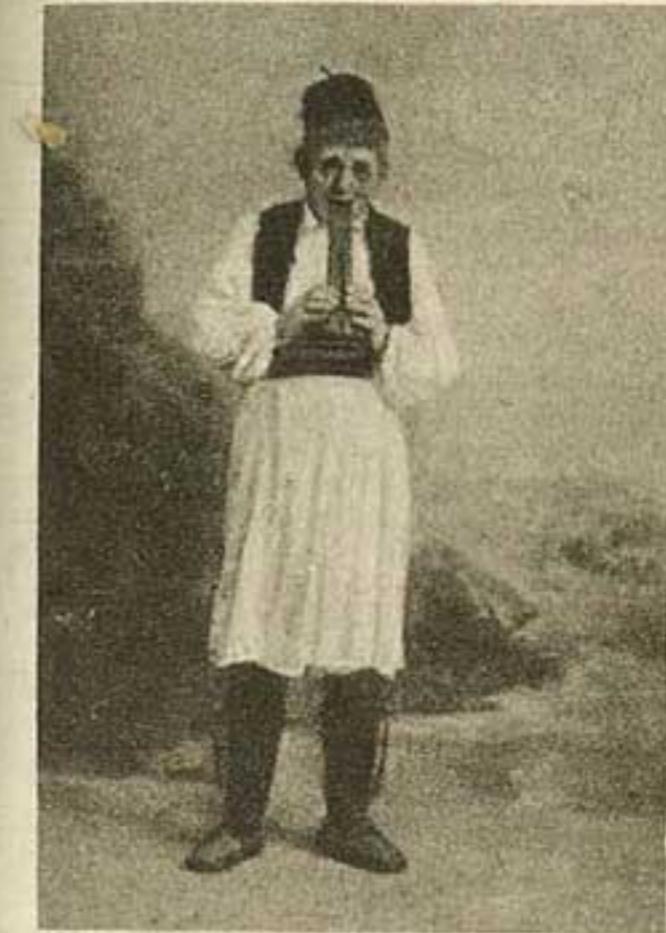
Нико није ни мислио, да је кирао, пао на под, од срца, и крај тако близу. У последњим остао мртав. И то у оној истој

данима осећао се врло прибран, спокојан и способан за дуг век. Никада он није расипао своју снагу, навикао је још од младости, да увек после проба дође кући, седне на клупицу и слуша разговоре жена из комшилука. То му је била једина дистракција. Тај смиренi, тихи начин живота, осигурао му је позну и срећну старост, и сви су мислили да ће тако дочекати и прославу своје шесетогодишњице. Али превелики излив среће, низ јубилеја и честитања, потресали су га до дна душе. И та радост је била за њега смртоносна. Кад је требао да доживи један збиља величествен момент, да игра исту улогу Јована, у »Љубавном Писму« Косте Трифковића, коју је играо некад, пре 50 година на премијери, он је за време док се мас-јери,

Бачвански, што је умро славно на зорници, тако и чика Пера је завршио живот у кући, која му је била сва мила, сва топла од љубави и свечана као храм.

Његов живот

Родио се у Београду, на Теразијама, 1853. г. Када му је било свега седам-осам година, упознао је у берберници свога оца, једног импозантног калфу, необично отменог лика. То је био славни глумац Тоша Јовановић. Благодарећи тој вези, чика Пера, достојни наследник свога првог учитеља, за-волео је глуму, познао се са А. Бачванским, и почeo да глуми. О томе житију, он ми је, приликом свог јубилеја, кад сам га посетио у његовом скромном собичку, тамо негде у дну Скадарлије, испричао ове редове:

Добриновић као Максим у „Биди“.

Добриновић у улози Мите Крадића. — Dobrinović u ulozzi Mite Kradića.

Тако сам ја почeo да играм. У богатој фамилији Протића давале су се дилетантске представе и ту сам, изгледа ми, први пут играо у комаду »Смрт Стевана Дечанског«, где сам заклао једнога ћурана, место да посечем главу Мулат-паше, 7 нов. 1870 године. На предлог Бачванског, добио сам за привременог глумца, изузетно са 5 дуката плате месечне. Улоге, из почетка, тешко сам добијао. Морао сам чекати да се неко разболи па да искористим прилику. Тако једаред давао се комад »Јованка што плаче и Јованка што се смеје«, или се разболи најбоља тадања глумица Јеленска и мораде се комад заменити са »Женом што скаче кроз прозор«. Ту је било и за менеке улоге и од тада ме запазише.

1871 године, ево ме у Горњем Карловцу код Лазе Поповића. Ту је живела и његова жена Аделб-

сајб из Бече, одлична глумица из Карл-Театра, којој и дан дан је дугујем много за многа поучавања.

Добриновић као Јаго. Фотографија из 1885 године.

Више него и где, од ње сам научио вештину глуме. Пошто се у

Балет г-ђе Фроман

Г-ђа Маргарита Фроман, позната балерина и балетни радитељ загребачког казалишта, гостовала је са П. Владимировим, бившим првим балетистом императорског театра у Петрограду и његовом трупом, шест вечери у Пештанској, краљевском позоришту. Изводили су „Лабудово Језеро“ од Чайковског, *Spectre de la rose* од Вебера и дивертисмане. Исти тај програм извели су половином децембра у великој концертној дворани у Прагу. Успех је био велики.

Тамо — амо око позоришта

После врло успешне премијере „Скамполо“, г-џа Бобић не само што је добила комплименте критике, читаву колекцију писама из Италије, туце нових обожаваоца, затим букете, него је добила и чудне

то време затворило позориште у Београду. Тома Хахић дође по мене у Бршак 1873 и од тада почине епоха, друга епоха глумачког рада и стварања. У то доба падају гостовања и лутања по целој Војводини. На колима ми идемо од села до села и држимо представе. 1875. г. играм први пут »Кир Јању« у Новом Саду, 1883 године стварам »Јага« у Суботици. 1886 постајем редитељ у Новом Саду.

Од прве моје почетничке улоге у Београду (играо сам Мишу шегрта у »Вампиру и чизмару«), до данас, проучио сам око седамдесет улога, од ових важнијих и других комада: »Посао је посао«, »Отело«, »Алилуја«, »Кир Јања«, »Обичан човек«, »Свет«, »Риђокоса«, »Тидо«, »Избирачица«, »Покондирена тиква«, »Саћурица и шубара«, »Карлова тетка«, »Ревизор«, »Јованчини сватови«, »Галатеа«, »Максим Црнојевић«, »Протекција« итд., итд.

М. Световски.

поклоне. Г. Чолић, виши чиновник Министарства Саобраћаја, послao јој је своју књигу са посветом а та се књига зове „Ред војње“. Г. Чолић јој је искрено похвалео, да се са овом књигом прошета по Југославији, кад се буду о њу отимали сви градови у земљи.

Приликом премијере „Урошеве женидбе“, чули су се на сцени неки звучни стихови, који су се добрим познаваоцима Бојићеве поезије, учинили мало сумњиви. А то је било у трећем чину, када окунућен властела наздравља господарима државе. Један од властеле, (г. Т. Хацић) држи прву здравицу патријарху и говори:

Ја наздрављам прву свештеном монаху,
Кир Јанакију, светом патријарху.

Да га живи Господ и нек му је здравља,
На дiku и понос, целог православља.

Здравицу је импровизовао још на проби г. Хацић и она се учинила пригодна г. Исајловићу, редитељу и тако је прошла на премијери.

МУЗИЧКА КРОНИКА

Из новије француске музике Поводом трећег симфониског концерта

Код нас се осећа тежња да оргуљаша (што је он био), и за се што више упознамо са новијом француском музиком. Сама по себи она је значајна, неоспорно достојна пажње и одушевљења. То, наравно, не мора да значи да, за љубав етеричног Дебисија, духовног и блиставог Пол Дика, кругог или спасоносно сувог Венсана д' Ендја, ми треба да се оставимо и успомене на немачку музичку традицију, мање устрепталу, већма гломазну или неодољиво мисаону и велику. Баш када се код нас одомаћи и француски *esprit de finesse*, и руски бездани мистични апсурд, и немачки огромни *esprit de géometrie*, — тада ћemo тек моћи да се приволевамо, коме ћemo царству. Без плодне грознице унакрсних утицаја, нећemo никад доћи до свога, шта више, нећemo моћи схватити ни једно појединачно туђе.

Следеће карактеристике доносимо прве основне идеје из популарне (мало и сувише, што је појмљиво: писана је за време рата) књиге Жилјена Тјерсоа, кому су се обилато користили и други наши критичари, не наведени, из непојмљивих разлога, извор својих информација.

Цезар Франк (чија је симфонија на програму наше филхармоније). Његов је геније чисто унутарњи. Његове слободе нису спољашње природе. Његово је задахнуће мистично, али не обредно-верско. Његов оркестар јесте у ствари оркестар једног мистичар или метафизичар, уоп-

Карикатура г. Жедринског
Диригент г. Христић за пултом. — Dirigent
g. Hristić za pultom.

кестрација му је једра, компактна: све позније смелости и виспрене слободе новијих нараштаја воде порекло од густог звучног растворца Цезара Франка.

Клод Дебиси. У својим делама он није као остали композитори: хришћани или поган, мистичар или метафизичар, уоп-

Горски Вијенац и драма

Кад је већ реч код нас о удаљени по извесним особинама драми, не треба заборавити да је Горскиом Вијенцу, најсјајнијем еп-

Карикатура г. П. Крижанића: Рајко Петровић.

ском делу јужних, а можда и свију Словена, песник дао у основи драмски или, у најмању руку бар, дијалошки облик. Можда се песник, у шта нисам сасвим убеђен, и ломио стварно између чисто епске и чисто драмске композиције, па прихватио ово средње којим је добио један шири дах а истовремено, већу патетику, неку је Шекспир такође био врло близу епа, издељујући своје драмском случају, ако заплет и расплет епа и не поклапа се баш са заплетом који би изискивала права и истодобна драма, ипак ово дело садржи у себи врло много чистих драмских врлина и особености, које би требало нарочито проучити и које је приближује свакако херојским драмским спељањима Грчке и Истока, јер су и говим романима, заплет и расплет ови такође били у тесном сродству са епом; чак ни Платонови дијалози не би били тако страшно само њихова епска замашност и

дескриптивно богатство смета им сами по себи. Али ако се пода буду приказивани, као и све каже колико они покрену — јер остале класичне драме (художни и најнезнатнији чинилац се постеници су ипак и то са успеком савлађивали). Премда је Горски Вијенац више у изразу и у женост животну, чак до најдаљих, непосредности драма, но у основном решавању драмских проблема, мислим да не би било осбитих тешкоћа при реализацији његовом на позорници (што је чини ми се покушавано приликом неке прославе). Режија и дубина текста за разумевање код публике биле би олакшане код публике тиме што је текст већ доволно популаран и познат свима. А радња би у најмању руку била бар толико занимљива за гледање колико и многе националних комада који се још увек држе на репертоару. Најзанимљије је свакако, у овом случају, што је тема Горскога Вијенца по своји природи исто толико епска, колико и драмска. Можда тајна у нерешљивости при избору, код Његоша, и лежи на њој.

Иначе оно што чини величанственим један еп, као што је Горски Вијенац, или даље Хамлет, то није једино мудрост његових стихова, ни лепота његових метафора, ни величина или важност његове теме — овде истребљење племена од корова, онде нужност освете — већ колико је захваћено у живот, у односе између материје и бесмртности, да би се његова основна тема објаснила, оправдала и извршила. Шта је борба једног планинског племена, шта освета очеве смрти, наспрам вечних закона! Ништа

Рајко Петровић.

Пред јубилеј „Народног Посланика“

Г. Нушићев аутограф

✓
Baum se spadige en se decau pene ulebaray! It is a dayman who has been
 (well) important now, no longer important at all! ... Finally... finally... he
 says... (Baum is the one who. Once he was...)
Gerry
(Bom) Modern, many we tell you who respond!
Jelley
(Kudjapek, Jelley said) - what is worth) Baum now, everything
 says, all right...
Gerry
(Bom) Modern who will say no longer is the one who...
Jelley
(Bom Gerry, Jelley said) Baum, it can't be...
Gerry
(Bom says "you") know! There may be many people saying no,
 - no; maybe with another reason; maybe with another reason; maybe
 with another reason, maybe with another reason! Only why such a
 an old reason, (Bom)
Jelley
(Germann) ~~Germany~~ / Germany ~~express~~ ^{express} ~~express~~ ^{express} in this reason
Gerry
(Odero) Ah! Is a dayman who's been? There are some who, if
 someone will come, they say: maybe, maybe, on the one, or something!
 ✓.

Значајна кућа Илића, у којој се зачела хегемонија Београда над Новим Садом.

Осамдесетих година, ми смо имали један књижевни салон у кући старог Јове Илића, салон врло чувен, јер све што је било чувених књижевника у Београду, сви су они долазили, знали се и у овом салону провели један део свога живота. У тој кући, прочитана су на скуповима готово сва дела, која су доцније, кад су изашла из штампе задивила наш народ. Ту је, некад, пре равно 40 година и г. Нушић прочитао свог «Народног посланика», под старом липом, у башти, пред својим пријатељем Војиславом Илићем.

Тих и осамдесетих година. Почеквши од Матије Бана, Љубе Ненадовића, Чеде Мијатовића, Ђорђа Малетића и Јована Ђорђевића, ја лично сам у Илићевој кући сретао Владана Ђорђевића, Лазу Костића, Ђуру Јакшића, Лазу Лазаревића, Милорада Шапчанина, Змаја, Каћанскога, Ђуру Јанковића, (даровитог и рано преминулог песника) Јашу Томића (тада необично популарног социјалистичког песника), Павла Марковића - Адамова, Милована Глишића, Светислава Вуловића, Владимира Јовановића Јанка

О томе салону, г. Б. Нушић, умее много топлог и емоционалног да исприча, када буде читao своју конференцију, на дан јубиларне представе. По њему та кућа је историјска, јер се у њој зачела хагемонија Београда, над Новим Садом, у уметности у опште. О самој кући, г. Нушић је љубазно написао за нас ове редове:

Песничка кућа Илића била је осамдесетих година једини књижевни клуб у престоници. Сви покушаји, и ранији и познији, да се оснује какво књижевно друштво које би књижевнике зближило и дало јачега подстицаја књижевности, нису никада ни близу добацивали ономе утицају који је у том погледу имала кућа Илића. Кроз ту кућу, на којој су и даљу и ноћу врата била отворена, прошло је неколико генерација књижевника: на прагу те куће штала се стара романтична књижевност која је већ поумирала и нова, реалистичка, која се истом јавила; кроз ту кућу, једном речју, продефиловала је цела наша књижевност седамдесетог века, ако се узимају за час њене редове.

Сусрети небројени у кући Илићева нису могли остати без последица и често се многи покрет, спонтани и чести покушај, јављају као резултат тих сусрета. Може се готово тврдити да је ово литературно прибежиште — Илићева кућа — била средина у којој се развијао процес прелаза из романтизма у реализам; да се из њене средине развила она снага која је сузбила литературну хегемонију Новога Сада и извојевала Београду првенство и најзад, да је, дајући у Војиславу песничкога реформатора, дала књижевности и многа друга знаменита имена.

Сусрети небројени у кући Илићевој нису могли остати без последица и често се многи покрет, спонтани и чести покушај, јавља као резултат тих сусрета. Може се готово тврдити да је ово литерарно прибежиште — Илићева кућа — била средина у којој се развијао процес прелаза из романтизма у реализам; да се из њене средине развила она снага која је сузбила литерарну хегемонију Новога Сада и извојевала Београду првенство и најзад, да је, дајући у Војиславу песничкога реформатора, дала књижевности и многа друга знаменита имена.

oooooooooooo

„Comoedia“

живи само од

претплате

oooooooooooo

Најлепши је поклон
цветни екстракт
за наступајуће празнике, који се добија
у великом избору у

радњи

Борислава Филиповића

дрогериста

Скопљанска ул. бр. 3
до Росулека. Палата Ес-
компнте банке.

Браћа Д. Ристић

Телеграм: „Барис“ - Београд Телефон 20-64

Кнез Михајлова улица број 1 и 3

Имају: у својој Помодној Трговини

Драгомир Д. Ристић

Кнез Михајлова улица број 3

:- Парфимерије :-

највеће стовариште првих
француских кућа: Coty, Houbigant Piver, Roger & Gallet Gibbs
Dr Pierre, Creme Simon и др.
И остале првокласне помодно
мануфактурне робе.

Продаја на мало и велико.

Цене солидне. У унутрашњост
уз доплату. Цене солидне.

М. М. Ј. С. Т. С. П. Д. Ј. О. В. Ј.
БЕОГРАД. КН. МИХАЈЛОВА УЛ. БР. 10.
УБЕДЛJСКА И ЧАСОВНИЧАРСКА РАДЊА
ПЛАТИНА ЗЛАТО СРЕБРО ШВАЈЦАРСКИ
САТОВИ БРИЛЈАНТИ ЗИДНИ САТОВИ АЛТАКА
СЕРВИЗИ СРЕБРЕНІ СЕРВИЗИ РАЗНИ
БУДИЛИЦИ

Скрепите само за десет корака из Кнез Михајлове улице и већ сте

уштедели 25%

јер

препоручује своје увек богато стовариште

СВАКОВРСНЕ ГАЛАНТЕРИЈСКЕ РОБЕ

по најјефтинијим ценама.

КАМФОР КРЕМ
за чишћење и улешавање лица
Чувен је по својим сјајним осо-
бина, одликован је високим
именом Ј. В. Краљице С.Х.С.

МАРИЈЕ
Исти крем употребљава се поред
нашега још и на румун-
ском и грчком двору.
Израђује
Косметички Лабораторијум
ПЕНАДА РАНИСАЉЕВИЋА,
Краљ. Дворски Дамен Фризер
КРАЉА МИЛАНА 14 магазин.
ТЕЛЕФОН 25-36
Добија се у свим апотекама, дрогеријама, парфи-
меријама и величим галантеријским радњама.

МЕДВЕД

ПРВА ПОЈАВА

(Иза кулиса малога позоришта »Амбиги-драматик«).

Пјежеле — (костимиран у дивљег Бразилијанца) Чуј ме добро, Лапотас...

Лапотас — (у медвеђој кожи, држи медвеђу главу под мишком) Тетовирали су ме... Али слушам те... То јест...

Пјежеле — (свечано) Благодарећи мојој интервенцији, ето те најзад пред остварењем твојих дуго сневаних снов: постао си уметник, глумац! За један тренутак, ти ћеш се појавити пред твојим судијом: великом публиком париском!. Лапотас, колико ме само нервираш кад не слушаш оно што ти говорим...

Лапотас. — Слушам те Пјежеле, слушам те.

Пјежеле. — Бар толико заслужујем... Али знај, да нема малих улога до само рђавих глумаца. Размишљај о овој истини и посвети сву пажњу речима твога старешине, учитеља и пријатеља. Од твога почетка зависи ти цела каријера!. Боже мој, како си досадан кад сваки час подижеш и спушташ ту твоју медвеђу главу.

Лапотас. — Не љути се, Пјежеле!

Пјежеле. — Од овога дебиа — наглашавам овај важни моменат — зависи једна цела целцата каријера. Дакле... кад једном завршиш да вртиш том чупавом ногавицом и да млатиш по ваздуху са медвеђом главом, онда ме саслушај. — Ево ситуације; пази добро да се после не збуниш... Ја играм Бразилијанца Хермандеса; ти играш медведа кога ја требам да убијем једним метком из пиштоља. Врло добро; ја сам на сцени и говорим »Карамба«.

Лапотас. — Карамба? То је на шпанском?

Пјежеле — (врло важан) Не брини се о томе, то те се не тиче. Јеси ли ти надлежан да знаш да ли је то на шпанском? Не! Онда, у шта се мешаш? (Слеже раменима) Чудновата потреба да се човек прави важан и у све меша. Али пре свега, бразилијанци су нека врста Шпањолаца.

Пјежеле. — Добро! У тренутку у коме изговорим: »Карамба« ти улазиш и имитираш медведа. Умеш ли да га имитираш?

Лапотас. — (гордо) Како да не. Ситница!

Пјежеле. — Имитирај, да видим.

Лапотас. — Дрин, дрин... дрин, дрин... Ах не!. Ја сам помешао медведа са мачком када преде... Медвед чини овако: »Хууу... хууу...«...

Пјежеле. — Врло добро... Тако! А шта ћу ја на то да урадим? Испалићу на тебе из мојих пиштоља.

Лапотас. — Од шале?

Пјежеле. — Наравно, од шале. Онда ћеш ти пасти мртав, и то је све. Јеси ли разумео?

Лапотас. — До ћавола! Мислиш ли да сам идиот! Али,

чујеш, ако пиштољ не опали?

Пјежеле. — То је предвиђено: имам пиштољ са два метка. Јеси ли све разумео?

Лапотас. — Разумео.

Пјежеле. — Онда, пази! Буди готов. Ето моје сцене, ја излазим.

Лапотас. — Не брини! (за себе) Убеђен сам да ћу одлично играти медведа, осећам да ми улога »лежи«. Просто сам прави медвед...

ДРУГА ПОЈАВА.

(На позорници, пред рампом. Декор представља непроходну шуму).

Пјежеле (довршава свој монолог) Карамба!

(Медвед улази. Покрет у публици).

Медвед. — Хууу... хууу... хууу...

Пјежеле (играјући) Шта видим, медведа! Познаће он сада мој славни пиштољ из Толеда!

(Нишани на медведа и окида. Али кремен изневерава. Смеј у публици).

Медвед (продужавај) Хууу... хууу...

Пјежеле (импровизује) Чекај, подла звери! Ах, ти мислиш да те се плашим... Страх и ја! Неустрашиви Хермандес! (Нишани понова на медведа). Умри...

(Креше, али узалудно. Громогласан смех у публици).

Пјежеле (очајан и да не пропусти свој ефекат) — Ах! тако ли је! и мој верни пиштољ ме изневерава у тренутку смртне опасности!. (Дохвати пиштољ за пев и млатне њиме из све снаге по глави медведа) Умри!

Лапотас (заносећи се као да ће пасти у несвест, скида с главе лорфу и седа на суплерницу). До сто ћавола... Шта то би? Овај лудак тако ме удари по глави да ми сва лубања још звони. Ишчашио ми је вилицу, а нос ми је као згњечени патлицан...

Са парискних позорница

Чувени талијански футуриста Маринети, већ је неколико не- писца Vautel и Marches драмати- деља у Паризу. После неуспеха зовали су Волтеров роман »Кандид«, али само то више није ће у Паризу бити боље среће. Волтеров »Кандид«. Та чудновата Једном париском новинару обја- вио је, да му је један талијански милионар ставио на расположење новац за оснивање једног футу- ристичког позоришта у Паризу. Први комад који би се давао био би Маринетијев комад »Црвени и бели«.

ФИЛМ

Личности које долазе у Београд

Гlorија Свансон

Између америчких филмских глумица Гlorија Свансон може да се третира као најбоља прат-

Филмска звезда: Гlorија Свансон. — Film-ska zvezda Gloria Swanson.

гонистка социјалних драма: сукоба између човека и жене, брака, фамилије и ситног живота. »Комунистички« писац Д. Хертон, који издаје пропагандну социјално-филмску ревију »Foto-Њус« каже, да је Гlorија Свансон једна права буржоаска глумица. »Њен жанр димензира између сифражетских параграфа и питања кујињске тепсије«.

Ово, овако грубо речено, опет 14 година, који је Американац је добро због тога, што стварно и одличан филмски глумац. Право Гlorија Свансон игра у таквим име му је Веслеј Бари, а филмско улогама. Али те жене игра има име просто гласи: Динти. Његова једну другу лепу страну, изван историја је чудна. Био је продавац

саме садржине, а то је начин игре, њена фигура, њен начин акције и онај љубки, специфично њен стил целе игре. Гlorија Свансон је једна врста Стриндберговске глумице. Полуекспресивни реализам, пун студија и рутине геста, без помње и патоса, некада строг а други пут директно детињаст, њен стил игре привлачи онај број публике, који је увек највећи. Њен сваки гест има увек нешто симпатично, нешто што уме да хипнотизује и строгу и сентименталну публику, то је мирна, понекад врло логична до конфликта игра, која се спроводи кроз један фини еволуциони систем и на крају ефектним разрешењем конфузије свршава готово увек типичним оптимизmom.

Њени филмови су и код нас чести, а камо ли не у Америци. Боље да се говори о њеним партнераима. Има их неколико, али најбољи су Франк Мајо, Вит Хобарт и Томас Меган. Сви они као личности и као делови дујета с њом, имају толико добрих страна и толико рутине, колико је потребно да се игра као партнер Гlorије Свансонове.

Нека се зна: Гlorија Свансон је глумица широке, сентименталне, а опет строге публике, која разуме што је добра игра.

Д. А.

Мали Динти

Има један други малишан, од

новина, док га једнога дана није сувише Голдинових филмова. Већим делом су то филмови са Вил Рођерсом или са Том Мореом. Има међу њима и одличних авантуристичних филмова, али и су-

Мали Јунак филма: Динти. — Mali junak filma: Dinti:

више тешких т. з. салонских драма. Имена тех филмова није потребно износити, него само неколико најмаркантнијих: »Рат жена у Редстону«, »Амор«, »Милостиња у рукавици«, »Председник општине млађи«, »Дадс« и т. д. Већи део тех филмова играје се још у току идућег месеца.

Гlorија Куган

Поред Цеки Кугана постоји у филмској рубрици и његова сестра Гlorија Куган, чији смо филм »Мала Самаријанка« видели и у Београду. Сада ће доћи још два филма »Мала дама« и »Мери трахи свог брата« са Гlorијом, која се нашајој филмској публици свидела због њене мирне и тихе грације у игри, лепог смешка и симпатичне тенденције њених сијека.

Д. А.

Голдин — продукција

Ове сезоне код нас ће бити и

Најуспелије сцене из филма „Пламен“

Пламен.

Пола Негри, чију смо слику сама на концерат, али није донели у „Comoedi-II“ игра у по- била улазнице. Осећала је неко следње време доста мало. Али огромно понижење, стидела се зато квалитет падокнађује квантитет, јер Пола Негри уме да опет у онај шантан, где је и пре својом игром сугестивно импресонира публику за цело једно будуће време. Такав филм је и отишла натраг Адолфовој кући. »Пламен«, који ће за кратко време доћи у Београд,

Садржина овога филма чисто је париска, и то из онога времена кад је владала последња краљевска династија. У то време Управо се спремила да постанује лепа гризета Ивет са својом пријатељицом Сузом код неке пеницама сусретне Адолфова мајстаре жене, која их тера да што неком шантану с каваљером Гастоном и да му састанак, али остане и даље код њих. Ивета се на путу упозна са композитором Адолфом Леликом, заволе га и причека мајку Адолфову, која изненада и опази, да и он њу та ко воле. У почетку је тајила вест. Ивета ступи на балкон, посвоју прошлост, али брзо открију ту тајну други људи, и Адолф осетивши своју срамоту, понападе у меланхолију. Није могао жење и стид, осетивши да прида се одрекне Ивете, него је још пада тој маси, чудној и прљавој, више привуче к себи и доведе у нагне се на балкон и стрмоглави свој стан, одакле није могла ни на улицу.

куда излазити, ни с ким говорити, Овај лепи филм, који Пола на ипак радо је све подносила, Негри игра са толико познавања јер је Адолфа силно љубила.

Адолф је компоновао једну класне глумице и са гестовима симфонију, која се имала изводити, те је и Ивета, хтела да финој публици, успео је на крају је чује. Али Адолф није хтео да је и својом дубоком тенденцијом и пусти, и Ивета, која кад је видеала да се он ње стиди, побегне високу уметничку репутацију.

„Геније Освобођеног Југа“ г-ђица Милка Крапчевић
— „Geniјe Osvođenog Jug“ g-dica Milka Krapčević

Ми смо заборавили наш историјски Југ, мора се признати. Све што треба културно стварати, долази њиховом сопственом иницијативом. И позориште у Штипу, основано ове године, са репертоаром који се мора похвалити, поникло је од њих самих, њиховом креативном вољом, одржавано њиховом пажњом и љубављу.

Један човек, само један једини човек, г. Душан Будимировић, бивши редитељ и драматург новосадског позоришта, сада његов наставник гимназије у Штипу, помагао им је, да остваре жељу која се код њих спонтано зачела. Он је заједно са њима организовао најпре дилетантску дружину, која је давала неко време представе неодређеног датума, када се комад спреми, па је у последње

време успео да је у сваког позоришта створи право повлашћено позориште, које ће најпре давати представе два пута недељно, доцније и више. Уметничко Одјељење је са разлогом обратило пажњу на тај трудољубиви и национални рад, доле на нашем, српском Југу и помогло је сада колико је могло, из свог сопственог буџета, егзистенцију овог штипског позоришта. А за идућу годину, унета је у државни буџет једна солидна сума, која ће учврстити положај овог театра и направити од њега расадник наше позоришне културе.

Јер успех г. Будимировића је изванредан. Он је заталасао Штип. Девојке и младићи из најбољих и највиђенијих тамошњих кућа пријавили су се да у позоришту

Снаха Југовића (г-ђица Ленка Коћевић). — Snaha Jugovića (g-dica Lenka Koćević).

«Зулумар», «Коштана», оба лес-сад, «Сирап од бережарака», то гидарна «Смрт мајке Југовића» је репертоар необично за похвалу

Звијезда кријесница (г-ђица Невена Пенушиљевић). — Zvijezda Kriješnica (g-dica Nevena Penušlijević).

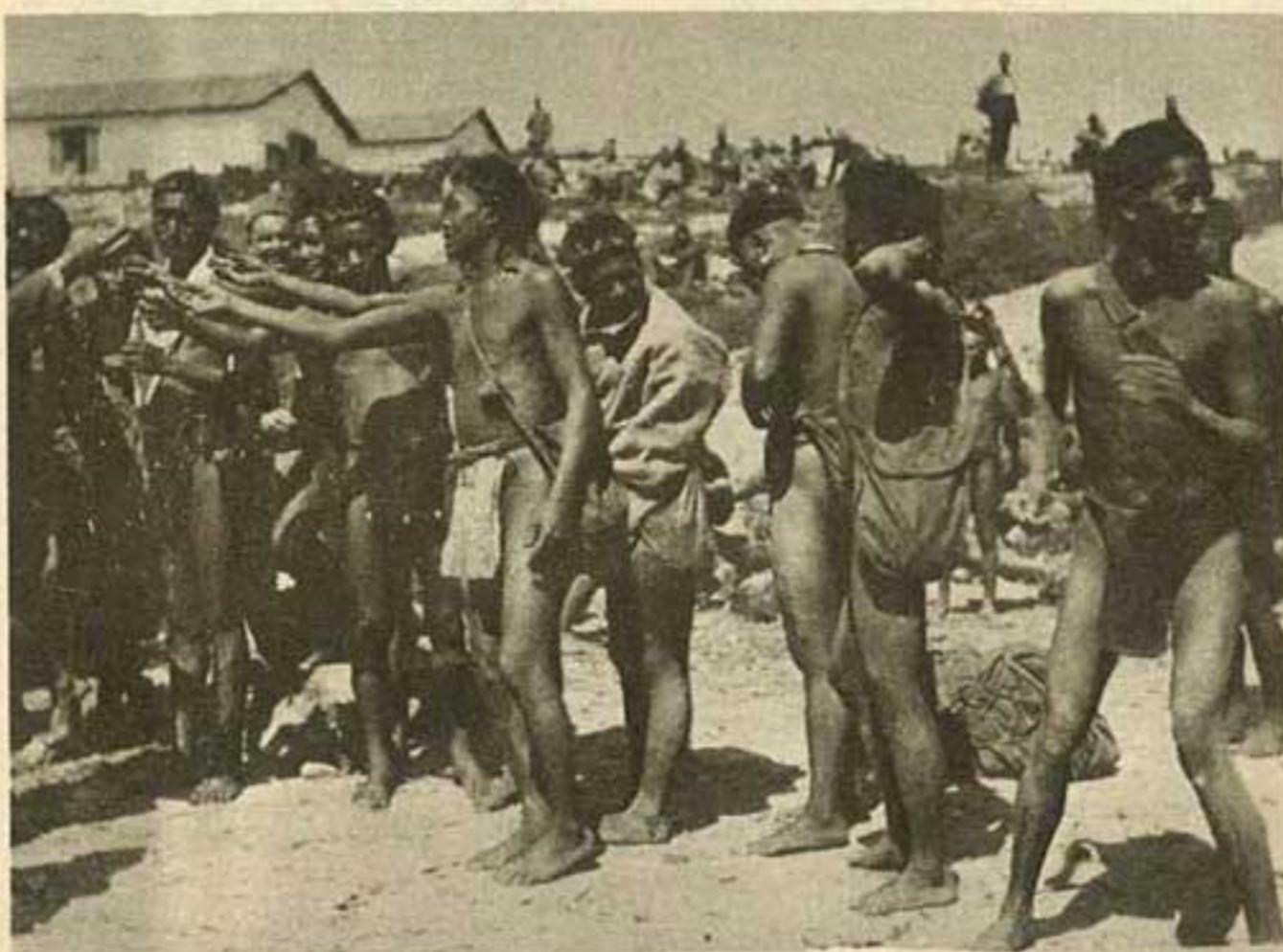
Седма снаха (г-ђица Невенка Комовић). — Sedma snaha (g-dica Nevenka Komović).

Заборављени споменици

Кућа Јове Илића у Палилули (Ратарска улица).

Сцена пред представу српског војничког позоришта у Африци

Наши „савезници“ пред нашим позориштом у Африци. — Naši „saveznici“ pred našim pozorištem u Africi.

Премијера »Тиде« тек што није испадне што боље, они су били гостују дошао из Туниса у Лазуз, где је представа давана.

— Господине пуковниче, шта и представа отпочне. Али најемо са овим амамџијама?

— Са каквим амамџијама?

— Па овим са пештемаљима, овамо међу жене. Јесте ли полујесте ли ви при себи господине дели.

— Дошли су као од мајке ројла. Моја обадва команданта ћени, па незнам да ли да их метна позорници су, међу представом међу госпође или да их у лачима. Старајући се да представа опште не пустим.

— Увек ти, капетане, почнеш готово нервознији од мени, јер је са твојом старом песмом. Ради у позориште био дошао велики шта знаш и остави ме на миру. број отменних гостију, Француза и Енглеза са госпођама, па је чак поведнички викну:

— И командант се окрену и за-

— Јесте, господине пуковниче.

— Звонце звркну, завеса се диже даред чу се нервозан глас коман-

дантов: — шта ћеш. Куда ћеш

— овамо међу жене. Јесте ли полујесте ли ви при себи господине дели.

Капетан је спустио руке и про-

Група Црнаца у српском војничком позоришту у Африци. — Grupa Crnaca u srpskom vojničkom pozorištu u Africi.

муцао упорно:

— Та куда ћу с њима? Мањ да их најурим у бараке?

— Не, дрекну командант, не дирај, савезници су нам.

— Макар и да су савезници, опет не иде: ако си и ћума, покри се! Дошли су сасвим голи, и у авлију да га не пустим, а камо ли на сокак! А они су још дошли у позориште! Као да ће у амам.

Капетан пљуну и прекрсти се неколико пута.

— Нека их, нека, господине капетане, шта ћете када им је таква униформа, рече утешно један стари војник.

Гостовање
г. Марка Вушковића

У току прошле недеље, гостовао је у Београду чувени оперски певач и члан загребачке опере г.

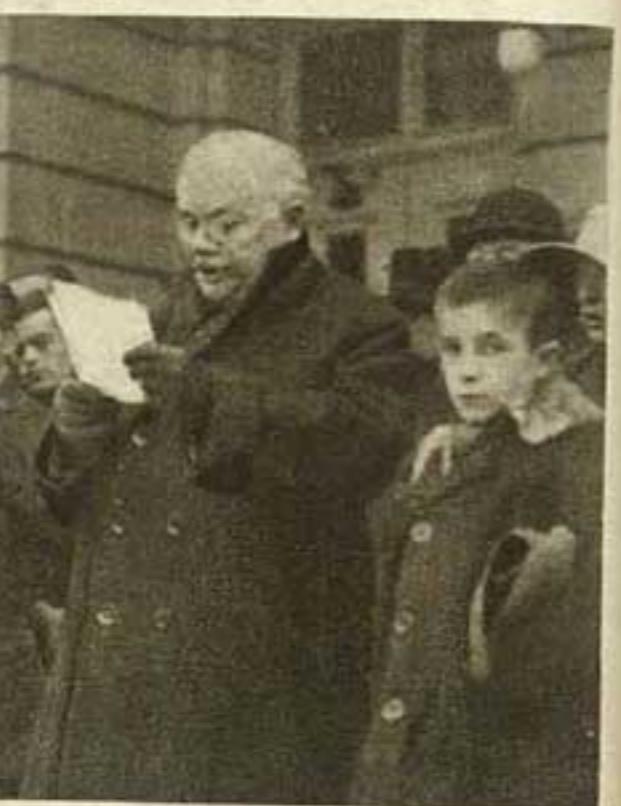

Г. Вушковић, члан загребачке опере — 8.
Vušković, član zagrebačke opere.

Погреб Пере Добриновића

Изношење ковчега из Саборне Цркве.

I. Милорад Гавриловић прашта се с покојником.

Г. Милан Грол, управник Народног Позоришта у Београду, опрашта се са пок. Добриновићем у име позоришта.

Још једна наша балерина

Г-ђица Рики Леви, која је изведила балетске игре у француском клубу у Београду.

У француском клубу одржавају се сваке друге недеље интимни матинеји, који се завршавају и гранком. Свакога пута, г-ђа Лепосава Христић, п-председница клуба, спреми ново изненађење у концертном делу, који је увек интересантан, јер поред чланова Опере, Драме и балета Нар. Позоришта, узимају учешћа и врло истакнути аматери, који се у својој уметности прикажу толико исто добри познаваоци, као и професионалци.

Прошле недеље, играла је у клубу први пут једна врло млада балерина из Сарајева, г-џа Рики

Леви која је изводила Чайковске »Варијације«, затим кинеске и шпанјолске игре. Пошто је г-џа Леви студирала балетску школу 3 године, у Бечу, и са успехом се приказала на бини, она је ангажована у наш балет, где је први пут играла у »Валпургијској ноћи« из »Фауста«, улогу малог ћавола са огледалом, приликом гостовања г-ђе Кирсанове,

Г. П.-Пеција Петровић долази поново са својим фарсама

Пре кратког времена, у »Манежу« је г. П.-Пеција Петровић постигао необични успех. Сада писац »Пљуска«, долази са својом малом и дивном трупом, на још једно гостовање у Београд, а после ће обићи Ниш, Скопље, Крагујевац и Шабац.

Г. Петар-Пеција Петровић, драмски писац.
— G. Petar-Pecija Petrović, dramski pisac.

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продајаца новина. Поједини број 3 динара.

Умро је славни глумац

† Пера Добриновић, у најбољој његовој улози, „Кир Јања“ коју је играо први пут у својој 22 години у Новом Саду. — † Pera Dobrinović, u najboljoj njegovoj ulazi, „Kir Janja“, koji je igrao prvi put u svojoj 22. godini u Novom Sadu.

Одговорни уредник Миодраг Михајловић-Световски. — Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зрнић, директор „Илустрованог Листа“. — Тифлрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун.